

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

3 An sacramentalis & naturalis præsentia simul iidem corpori conuenire
poßint ex natura rei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

huius disputationis, ubi quaestiones alias huc spectantes expediemus: quia licet non sint omnino necessariae, non tamen possunt prorsus omitti, tum propter materiae complementum: tum etiam quia non sunt omnino inutiles ad mysterium declarandum. Adde denique facile etiam posse defendi, praesentiam sacramentalem corporis Christi perpetuo pendere in conservari ab actuali influxu humanitatis Christi existentis in caelo: quod si ita est, facile consequitur ablato illo principio influente, auferendum esse hunc effectum sacramentalis praesentiae, & eadem ratione explicari posset, quomodo, ablata vita à corpore Christi extra sacramentum, consequenter auferenda esset in sacramento: scilicet, quia ut in sacramento existens, pendet ab influxu sui ipsius, naturali modo existentis & sic de aliis proprietatibus. Et hanc quidem viam non existimo impossibilem, sed incertam, & novam. Nam Theologi nunquam rem hanc declarant per rationem dependentiae, sed concomitantiae tantum, de qua statim dicendum sumus.

SECTIO III.

Vitam sacramentalis praesentiae & naturalis simul possunt eidem corpori convenire ex natura rei: & consequenter, an per hanc praesentiam res definitur loco.

Primum non esse necessarium, has duas praesentias simul inesse eidem corpori: etiam si alterutra in se, sequitur explicandum, an possint in eodem corpore coniungi, vel iuxta naturam rei, quod hic expediendum est, vel per potentiam Dei absolutam, quod dicitur sectione sequente. Posset autem praesens quaestio, seu comparatio extendi, & ad naturales praesentias seu quantitativas inter se, & ad sacramentales inter se: an scilicet plures earum ex natura rei, possint eidem corpori inesse: & (quod propositum est) ad praesentiam sacramentalem cum locali.

Prima autem comparatio nihil difficultatis habet. Nam per se clarum est, nullum corpus posse ex natura rei simul occupare, nisi unum locum sibi adaequat, & unica praesentia connaturali: quia per finitatem quantitativam ad unum finitur ac terminatur locus, eius commensuratur: hac enim est naturalis proprietates quantitativae.

In secunda comparatione est satis verisimile, superius positae principis fidei, huiusmodi sacramentalem praesentiam ex natura sua posse simul multiplicari in eodem corpore in ordine ad diversa spatia: non tamen est omnino certum, sed dubium. Prior pars declaratur. Nam licet hic modus praesentiae, supernaturalis sit corpori, habet tamen ipsa suam propriam essentialem rationem, quae potest dici propria eius natura: ratione cuius habere etiam potest proprietates naturales, non quidem corpori secundum se, sed ipsi modo praesentiae, seu corpori ut affecto tali modo. Sicut lumen gloriae, quamvis supernaturale sit intellectui humano, habet tamen suam propriam essentiam & naturam: ratione cuius visio illi est connaturalis, vel etiam intellectui, ut informato tali lumine. Hoc igitur modo connaturale est huic praesentiae sacramentali facere corpus, cui inest, esse praesens totum in toto, & totum in qualibet parte: quia ex vi speciei, & essentiae, habet hanc indivisibilitatem, & inextensionem secundum comparationem subiecti sui ad spatium, cui fit praesens: nam hac ratione dicebamus supra, praesentiam hanc sacramentalem specie differre à quantitativa seu naturalis. Atque hinc ulterius probabile fit, huic praesentiae ex natura eius non repugnare, quo minus in eodem corpore multiplicetur in ordine ad diversa & separata spatia: primo quidem, quia, sicut nunc de facto corpus Christi in una hostia est totum in toto,

& totum in qualibet spatii parte: ita etiam de facto, totum est simul praesens in multis & distantissimis spatiis: ergo, sicut dicimus, illud primum esse connaturale huic praesentiae: ita dicendum est de hoc secundo: quia nulla est repugnantia, quin sit aliquis modus, cui possit hoc esse connaturale: & alioqui per se expedit, ut mysterium hoc, quod lege ordinaria ac stabili ita duraturum erat, iuxta rerum naturas, quoad fieri posset, & paucioribus miraculis percipiendum institueretur. Secundo, quia si est connaturale huic praesentiae, ut in vno spatio continuo tota praesentia subiecti sit in toto spatio, & tota in qualibet parte: ergo iam ibi est tota in duobus locis partialibus, componentibus unum: ergo eadem ratione esse poterit in duobus totalibus, & discontinuis; patet consequentia, quia hoc fere nihil addit difficultatis, nec continuitas spatii videtur quicquam conferre ad rationem indivisibilis praesentiae. Tertia ratio huic non dissimilis esse potest, quia haec praesentia, neque ex ratione formalis sua, neque ex subiecto, terminatur ad aliquod spatium determinatae magnitudinis: sed potest subiectum suum facere praesens in maiori, & in minori spatio in infinitum: ita ut considerata vis & natura huius praesentiae, posset illo modo corpus Christi fieri praesens universo orbi: ergo multo magis poterit fieri simul praesens in duobus partibus distantibus: nam certe videtur hoc minus miraculosum, minusque difficile, Antecedens, quoad primam partem declaratur, nam per hanc praesentiam non coextenditur corpus spatii, sed iterum atque iterum quasi replicatur corpus in qualibet parte, vel termino spatii: & ideo ex vi talis modi praesentiae nulla est ratio, cur ad hunc potius, quam ad alium terminum spatii limitetur. Altera vero pars antecedentis declaratur. Nam Angelus, qui habet proportionalem modum praesentiae, quia est totus in toto, & totus in qualibet parte, licet ex parte modi non sibi determinet certam loci magnitudinem, tamen ex parte subiecti illam determinat: quia ille modus praesentiae est connaturalis tali subiecto, & commensuratur perfectioni eius: & ideo perfectior Angelus ex natura sua potest maiori spatii fieri praesens, quam minus perfectus: non est autem ita in praesenti: quia corpus, quod fit sacramentaliter praesens natura sua non est aptum ad hanc praesentiam, & ita neque ex natura sua possit latere terminum illius, sed est capax illius solum secundum potentiam obedientialem, secundum quam nullum habet terminum, sed tantum potest recipere, quantum Deus potest in ipso facere, seu quantum non implicat fieri: & ideo neque ex hac parte potest terminus huius praesentiae assignari: & eadem ratione concludi potest, hanc praesentiam, neque ex se, neque ex subiecto ad unum spatium terminari.

Ex his ergo satis declarata est prior pars assertionis, nihilominus explicatur altera: quia hoc ipsum, scilicet praesentias multiplicari in eodem subiecto discrete, & absque vlla continuatione ex parte spatii addit per se novam difficultatem, ratione cuius potest hoc non esse connaturale huic praesentiae, etiam si alioqui possit esse tota in toto, & tota in qualibet parte, quasi continue: ergo ex hoc principio non satis concluditur, alterum esse connaturale. Antecedens patet primo, in anima, vel angelo: nam anima potest informare unum integrum corpus, ita ut sit tota in toto, & tota in qualibet parte: non tamen simul potest informare duo corpora discreta, etiam si simul sumpta non sint grandioris quantitatis, quam illud unum. Angelus idem simul esse potest naturaliter praesens in grandi spatii continuo, totus in toto, & totus in qualibet parte eius: & tamen iuxta sententiam magis receptam non potest simul naturaliter esse praesens in pluribus spatiis multo minoribus omnino distantibus ac discretis. Quod si ad fontem perfectionum omnium recurramus, Deus ipse naturali sua immen-

*Oppositum
etiam esse pro
babilis ostenditur.*

fitate est præfens rebus omnib. quasi continet, & omnibus imaginariis spatiis, nec potest habere hanc præfentiam, quæli discretam, ita ut sit in rebus inter se distantibus, & non in locis, seu spatiis interiectis: cū ergo omnis præfentia participatio fit diuinæ præfentia: & immanentis: verisimile est, non posse, saltem ex natura rei non crescere in eodem subiecto, nisi per modum vnius continuæ præfentia. Tandem nonnulla ratio addi potest, quia, quando eadem res fit præfens in locis distantibus quocunque modo, & quacunque præfentia, quodammodo eadem manens multiplicatur, & quæli à se ipsa se iungitur, quod speciale habet difficultatem: quamquam ergo ex illa proprietate existendi totum in toto, & totum in qualibet parte, quam admittimus esse connaturalem huic præfentia, probabiliter colligatur altera existendi in pluribus locis, non tamen euideter, & certo: & ideo res est satis dubia, an hoc sit connaturale huic præfentia: Sicut etiam è contrario, ex eo, quod Christus in hoc sacramento fit præfens multis hostiis, non potest ex vi solius rationis efficaciter concludi, posse in vna hostia esse totum in tota, & totum in qualibet parte, modo sacramentali, à nobis explicato: quia, cum sumitur, Christum esse in multis hostiis, vel intelligitur esse in eis prædicto sacramentali modo: & supponitur probandum: vel intelligitur præfens de reali præfentia, quæcunque illa sit: & sic est quidem probabilis illatio, vnum miraculum ex altero colligendo: non tamen est simpliciter necessaria: nam, quod corpus quantum indiuisibiliter in loco constituatur, maiorem quandam difficultatem habere videtur, saltem ex hoc capite, quod hoc maxime videtur repugnare cum natura, vel intima proprietate quantitatis. De his ergo rebus vix potest à nobis iudicium ferri secundum naturas earum: sed ratio eorum, quæ circa illas facta esse credimus, sumenda est ex potentia facientis, de qua dicemus sectione sequente.

Præfentia naturalis & sacramentalis vno eorum simul conuenire, naturalis repugnat.

Atque hinc fere constat, quid dicendum sit de tertia comparatione sacramentalis præfentia cum naturalis, de qua est quæstio propolita: quamquam enim hæc præfentia sint diuersorum ordinum, & altera earum omnino fit supra corporis naturam, & ideo vix possint prædicto modo comparari: nihilominus dicendum simpliciter videtur, ex natura rei non posse has præfentias in eodem subiecto coniungi. Probatur, quia in primis non potest hoc esse connaturale ex parte subiecti: tum quia illud natura sua non est capax præfentia sacramentalis solius: ergo neque illius simul cum locali: tum etiam quia hoc ipso, quod corpus sumitur, præter naturam eius est ut sit realiter præfens extra locum sibi adæquatum. Deinde non potest hoc esse connaturale ex parte præfentia quantitatis: tum propter rationem indicatam, scilicet, quia ratione illius fit ut corpus circumferibatur loco, & consequenter naturaliter non sit extra illum: tum etiam, quia actualis extensio in loco ex natura rei pugnat cum indiuisibilitate. Unde tandem concluditur, hoc non posse esse connaturale ex parte præfentia sacramentalis: tum propter rationem factam: quia cum hic modus includat dat extensionem in ordine ad locum, natura sua videtur pugnare cum alio modo: tum etiam, quia cum faciat subiectum præfens in spatio distincto, videtur etiam hoc ipso pugnare cum alia adæquata præfentia, etiam si distincta rationis sit: quia reuera constituit subiectum in distincto seu maiori spatio, quam naturaliter esse possit: & hoc etiam confirmant ea, quæ in secunda comparatione adduximus.

Dubium.

Vltimo ex dictis definiri potest dubium supra tactum de hac præfentia corporis Christi in Eucharistia, an ratione illius dicendum sit, corpus Christi, esse ibi definitiue, nec ne: nam Theologi varie loquuntur. Quidam affirmant esse Christum in qua-

libet hostia definitiue. Ita significat Gabriel. 4. d. 10. quæst. vnica, artic. 2. conclus. 7. & idem videtur sentire Paludan. ibi. q. 3. artic. 2. licet prima facie videatur docere contrarium: ait enim, proprie non esse definitiue Corpus Christi in vna hostia, quia simul est in aliis: subiungit tamen, quod si vna tantum esset hostia consecrata, in alia esset definitiue. Probatur autem potest hæc opinio, si iuxta dicta in secunda comparatione teneamus, ex natura rei vnam præfentiam sacramentalem non admittit alias omnino distinctas in eodem subiecto: nam hinc sequitur, ex vi vnius præfentia definiri, & determinari corpus Christi, ut fit hic & non alibi, quantum est ex natura talis præfentia: hoc autem sufficit, ut dicatur esse ibi definitiue, etiam si de facto sit in aliis locis per diuinam potentiam: nam hoc non immutat propriam rationem vniuscuiusque præfentia. Sicut corpus Christi nunc est in celo definitiue, quia ex vi illius præfentia non potest naturaliter esse alibi: quamuis de facto etiam sit alibi per diuinam potentiam & altiori modo: imo quamuis simul esset alibi etiam modo quantitatis. Nihilominus ibi esset definitiue, & circumscriptiue: quia ex natura rei illo tantum loco circumferibi poterat & contineri. Dicit fortasse aliquis, quamuis ex vi talis præfentia non possit Christus esse alibi, id est, in alio loco omnino distincto, posse tamen esse in maiori spatio: & ideo non esse definitiue, vbi nunc est. Sed contra primo quia ex modo, quo incipit esse in hac hostia, scilicet per conuersionem panis in ipsum, non potest esse in maiori spatio, quam occupet quantitas panis. Secundo quia inde, ad summum, potest concludi, non esse Christum ibi definitiue adæquate, sicut quando angelus est in loco inadæquato tantum, reuera, est ibi definitiue quamuis inadæquate. Tertio, quia ex vi huius præfentia potest Christus moueri localiter: non mouetur autem, nisi quod definitur loco. Quarto, quia illa præfentia est aliquis modus existendi in loco, ut supra dictum est, & non circumscriptiue: ergo saltem definitiue. Alii vero Theologi negant Christum, ex vi huius præfentia esse definitiue in sacramento, quod sentit Diu. Thom. quæst. seq. art. 5. Alen. 4. par. quæst. 40. membr. 3. artic. 6. §. Aegidius tract. de Euch. prop. 3. 4. & 5. Sorb. & alij distinctione 10. Et probari potest quia CHRISTI corpus, ex vi huius præfentia, non est in loco definitiue. Item, ita est in vna hostia ut sit etiam in aliis: ergo in nulla est definitiue. Sed tota hæc dissentio videtur esse magis de modo loquendi, quam de re, ut hæc rationes ostendunt: multatamen simpliciter videtur proprius ac verus dici, Christum, ex vi huius præfentia, non esse definitiue in loco: non tamen censio faciendam esse vim in illa particula (esse in loco): quia, ut supra dixi, si sit sic sumatur pro loco physico, sic nulla est quæstio: quia hoc modo etiam Angelus non est in loco definitiue, neque vilo modo. Iam ergo sumenda est, prout dicit esse realiter præfens, alicubi: quomodo vere CHRISTVS ibi est, ratione huius præfentia, vbi species consecrata existunt, & adhuc hoc modo negamus ibi esse definitiue, ad quod explicandum vis facienda est in propria significatione huius, definitiue. Duobus enim modis sumi potest, primo, ut includit negationem actualis præfentia in alio loco: in quo sensu vti videntur hac voce Paludanus & alii: sicut multi etiam auctores vtuntur hac voce (circumscriptiue) ut dicam quæstione sequente, sed non est proprius, ut patet ex his, que circa primam opinionem dicta sunt: & tamen constat, etiam in hoc sensu, CHRISTVM in nulla hostia consecrata esse definitiue: quia simul est, & in aliis, & in celo. Secundo accipi potest illa vox, ut includit negationem aptitudinis, seu potestatis, existendi simul in alio seu in maiori loco potestatis, inquam, intranscæ & connaturalis, per quam intrinseca rei natura

Gest. Palud.

Respondens aliqui Can. dicit quod si in vna hostia...

Idem enim...

Alii vero...

Alen. 4. par. quæst. 40. membr. 3. artic. 6. §. Aegidius...

Sorb. & alij distinctione 10. Et probari potest...

Idem enim...

Idem enim...

Idem enim...

mensuranda, & denominanda est, non per extrinsecam Dei potentiam. Et hoc reuera, est necessarium, vt res proprie dicatur esse definitiue in loco, & ideo Christus ex vi huius presentie non potest proprie dici esse definitiue in loco, vel quia ex vi vnius presentie sacramentalis non potest simul habere alias discretas, etiam eiusdem ordinis ex natura rei, vt supra probabiliter dicebamus: vel certe, quia huiusmodi presentia, neque ex ratione formali sua, neque ex parte subiecti habet terminum magnitudinis, vt supra etiam est ostensum: nam, quod loco definitur, ita clauditur terminis illius loci, vt iuxta rei naturam extra illos esse non possit, vt ex vi illius constat. Et ideo Deus non definitur loco: quia eius immensitas nullis terminis clauditur. Sic ergo presentia hæc, quia natura sua, nullo certo termino finitur, non potest ratione illius res proprie loco definiti: neque adæquate: quia nunquam habet adæquatum terminum, neque inadæquate: quia nunquam talis presentia est pars, vt dicitur habitudinem ad presentiam adæquatam, & definitam in illo ordine. Vnde facile patet responsio ad argumenta primæ opinionis. Ad primum respondetur, solum probare, hanc presentiam de facto esse finitam ad quantitatem panis, vel vini: non vero quod ex natura sua sit presentia definitiua: quia potest fieri per conuersionem ex maiori & maiori quantitate panis, in maiori, & maiori spatio infinitum. Ad secundum respondetur, non esse simile de Angelo: quia, licet interdum non sit in loco adæquato, tamen est in parte eius, & ideo potest aliquo modo dici esse tunc definitiue inadæquate, non sic autem Christus, vt dictum est: quia nunquam hæc presentia est pars adæquate presentie in illo genere. Ad tertium respondetur, solum probare, quod actu semper sit CHRISTVS in loco finito, ratione huius presentie. Nam hoc factis est, vt secundum illam possit mutationem recipere. Ad quartum respondetur, hunc modum essendi in loco, nec definitiue, nec circumscriptiue dici posse: neque enim necesse est, vt sub his membris omnes modi essendi in loco contineantur: vt patet in Deo, qui neutro illorum modorum in loco est, sed immensitate: ad quam perfectionem non attingit etiam hæc presentia: quia neque est, neque esse potest actu infinita: est autem quedam singularis participatio eius: quia, quantum in se est, potest in infinitum augeri, vt eleganter tractat Algerus libr. 1. de Eucharistia capit. 14. Est ergo hæc presentia altioris ordinis, & non mensuratur ex incapacitate naturali creaturæ, sed ex obedientiali sub omnipotentia Dei, & ideo non habet speciale nomen impositum: dicatur ergo hic modus essendi in loco sacramentaliter.

SECTIO IV.

Vtrum de potentia absoluta plures & distinctæ presentie reales in spatiis distantibus possint eidem corpori conuenire.

In hac questione possunt illæ tres comparationes tractari, quæ in præcedente: potest enim esse questio prima de pluribus presentibus sacramentalibus: secunda, de pluribus, vna naturali, & alia vel aliis sacramentalibus: tertia, de pluribus naturalibus, seu quantitatis. Prima, & secunda sunt proprie Theologica, & solum cum hæreticis est nobis controvertenda. Tertia eadem à Philosophis tractari solet: sed imperfecto, & ex principiis alienis: & ideo hic prætermitti non potest, præsertim quia hæretici magnam vim in ea faciunt, & ex opinione Catholicorum veritatem Catholicam impugnant. Hæretici ergo absolute negant esse possibile, idem corpus simul esse in duobus locis quocumque genere præ-

sentie: & ideo negant realem presentiam Christi in sacramento Eucharistia: quia, cum de fide certum sit Christi corpus esse realiter præfens in celo impossibile putant, quod simul sit in aliqua hostia consecrata, nedum in multis ac pene infinitis. Probant autem suam sententiam ex verbis Angeli, Matthæi 23. Iesum qui crucifixus est queritis, non est hic, surrexit enim: quæ causalis collectio non esset bona, si portuisset Christus simul esse in alio loco, & in sepulchro. Secundo afferunt Patres negantes, idem corpus posse esse simul in duobus locis, quod videtur præcipue docere Augustinus epistola. 3. & 57. & 20. capite 11. & magis ex professo Anselmus in Monologia capite vigesimo. Tertio argumentantur ad hominem: quia Catholici docent, non posse idem corpus esse modo naturali & quantitativo in multis locis: ergo multo minus esse potest modo quantitativo, seu naturali, & sacramentali: nam in hoc posteriori miraculo includuntur omnes difficultates & repugnantiæ, quæ in priori excogitari possunt: & præterea additur specialis difficultas in hoc, quod corpus sit in vno loco extensum, & in alio inextensum antecedens probant ex his, quæ adducemus in sequenti opinione.

August. Anselm.

Est ergo altera Catholicorum sententia negantium, duas presentias quantitativas adæquatas & discontinuas posse simul eidem corpori conuenire etiam de potentia Dei absoluta: quamuis de aliis presentibus sacramentalibus vel solis, vel cum vna naturali id negare non possint, propter Catholicam fidem oppositum docentem. Hanc sententiam indicat D. Thomas hic ad 3. & expresse quodlib. 3. artic. 2. & in 4. d. 10. q. 1. artic. 1. & dist. 4. 4. quæst. 2. artic. 2. quæst. 3. ad 4. vbi etiam Bonauent. artic. de dote subtilitatis. q. 1. Capreol. d. 10. q. 1. artic. 3. Palud. q. 1. Durand. q. 1. num. 30. & 31. & q. 4. num. 8. & d. 4. q. 6. ad 1. Sed hic author in hac materia grauius fallitur, quia, dum ait, presentiam sacramentalem solum esse presentiam ordinis, vere negat, esse veram presentiam realem. Et eandem sententiam tenet Henricus quodlib. 9. q. 32. Godof. quodlib. 13. q. 4. Aegid. quodlib. 1. q. 1. quodlib. 2. q. 17. & Theorem. 3. de Eucharistia. Heruæ. quodlib. 11. q. 13. Ferrar. 4. cont. gen. ca. 68. Carthus. in 4. d. 13. dub. 1. ac denique Soto, qui in 4. phys. contrarium docuerat, hic subdubitat, magisque in hanc partem propendit. d. 9. q. 1. art. 1. ad 3. & dist. 10. q. 1. art. 5. & eodem modo sentit Ledesma, quæst. 16. art. 1. Fundamenta huius sententiæ commodius posita proponuntur, ostendendo eadem adduci posse contra Catholicam fidem, & vix posse differentiam probabilem assignari.

Ex catholica quidam negant duas presentias quantitativas eidem corpori posse simul conuenire de potentia absoluta Dei. D. Thom. D. Bonau. Copreol. Palud. Durand.

Heruæ. Carth. Soto.

Ledesma.

Dico primo, Idem corpus potest simul esse præfens locis distantibus presentia sacramentali in diuisibili. Conclusio est in fide, quæ sufficienter probatur ex mysterio Eucharistia: & ex his, quæ in superioribus adducta sunt ad probandam realem presentiam Christi in hoc sacramento: nam inde credimus, Christum esse realiter presentem in omnibus hostiis, quæ in variis & distantibus Ecclesiæ locis consecrantur: non est ergo hæc presentia ad vnum locum coarctanda, vt sensus & traditio Ecclesiæ factis probant, & illa verba Christi: & factum est ipsum primæ institutionis. Nam Christus eo de tempore comunicauit Apostolos: vnde simul erat præfens in omnibus particulis panis, quas singulis tribuit: quod autem hoc non implicet contradictionem, ex sola ratione naturali non potest euidenter probari: possunt tamen facile solui argumenta, quæ afferri possunt ad probandum hoc esse impossibile, vt infra videbimus: possunt etiam adduci nonnullæ coniecturæ, quas in tertia conclusio- ne afferemus de presentia quantitativa, quæ eandem vel maiorem vim habent in hac sacramentali. Tandem probare possumus ex alio mysterio huius sacramenti, quod supra ostendimus, non implicare con-

Idem corpus simul potest esse in diuisibili loco distantibus per diuisas presentias sacramentales.

re con-